

tälle alueelle. Ja tätä naisjärjestäjä odotellessa perustakaamme jo naisten komiteita ja ryhtykäämme alustavaan toimintaan naisvoimien kokoamiseksi osastoissamme. — A. L.

HAVAINTOJA

Kun tarkastelee tätä kapitalistisen järjestelmän vallitsemaa yhteiskunta-muotoa, niin ei voi olla tuntematta syvästi vastenmielisyyttä sitä kohtaan, koska niin nurinkurisesti kaikki on järjestetty. Mutta sittenkin useimmat elivät näe siinä mitään korjaamisen varaa, sen muka on "jumala" niin silittänyt, että maailma ei voi muuten pysyä pystyssä, ellei ole rikkaita ja köyhiä.

Kulkessamme heitellenä kesäpäivinä pitkin kaupungin katuja, missä ilma on tukahduttava ja josta jokainen haluaa päästä mitä pikemmin pois, valtakadun sivunkäytävällä istuu koko pitkän päivän, kuumuudesta huolimatta, yhteiskunnan hyökimä raajarikko, kerjäten almuja henkensä pitämiseksi ohikulkeville ihmisille. Silittäviä on hänen asemansa: molemmat jalat ovat kunnottomat, toinen alvan poikki ja toisessa punjalka jatkona, joten kulkessa täytyy turvautua kahden kainalosauvan apuun ja sittenkin vielä on eteenpäin meno valvasta, joten ohikulkevan väkisinikin valtaa silällintunne, enempi vielä siitä syystä, että yhteiskunta jonka tähden niin monen monet kulkevat raajarikkoina, ei katso velvollisuudekseen antaa heille kunnollista huoltoa siinä määrin että ei heidän tarvitse rampoja ruumiltaan laahata pitkin katuja, kärsiä kaikkea kurjuudesta. Eivätkö he ole jo kylliksi kärsineet, uhrautensa terveet jäsenensä kapitalismin alttarille?

Eriässä porvarien lännenkaunnattajassa julastiin alvan hiljan miehen kuva, joka ei tiennyt itsestään mitään, eli siitä kuka hän oli, mikä nimensä j.n.e. Tämökin yksi yhteiskunnan eteen uhrannut, palvelut Setä Samulin armeijassa ja ollut Ranskassa rintamalla, europalaisen

koukseen, vaan on meidän mentävä heidän luokseensa järjestämällä heille erikoisia kokouksia, joissa keskustellaan heitä koskevia kysymyksiä. Ja monet muut soivat siinä selvisivät. Ja kun puhutuille kerän päätettiin, niin puhuttiin siihen määrin, että kahvikultakaan ei julostanut mieleen, vaikka tiedettiin, että päivällisen päälle se tarjottaisiin, ja saivatpa siinä miestoverit pari kolme kertaa käydä oven raossa valmistamassa, että kahvi olisi jo valmista, ennenkuin saivat naiset liikkeelle.

Hörpittyämme kiireessä Portlandin osaston kahvikokien erinomista kahvia kotitekoisena kahvileipijän, jatkui kokous aina kello kuuteen asti, jolloin arveltiin jo täytyvän lopettaa puhuttelua, koska ponsivalokunkakin tarvitsi alkaa valmistukseen ponsilausemia siitä, mistä oli ehditty keskenstella. Kahvilomalta kokoushuoneeseen mennessä huomasi ravintolan keittiön ovenaosta, miten miestoverit siellä häirivät kahvikup-pien tiskaamisessa, osoittaen siten kaikelle kansalle, että he käsitteivät naisten "valtiopäivien" merkityksen ja vakavuuden, joka heille ansioksi luettakoon ja aikakirjoihin täten merkittäköön aikalaisilleen sekä tuleville sukupolville opiksi ja ohjeeksi.

Kello 7 kokoonnuttin vielä kuulemaan ponsivalokunnan hiki hatussa laatimia ponsia, joiden valmistamisessa oli käytetty kaikkia mahdollisia aseita lyijykynästä ja sakista lähtien nuppineuloihin saakka, jälkimmäisiä nimittäin liimasutin puutteessa. Kokouksen päättyttyä siirryttiin jo suoraan juhlasaliin lopettajaisiltoomaan. Ilan ohjelmassa oli puhelto, runoja, laulua, kupletteja sekä astoriaalaisten esittämä huvinäytelmä "Gideonin seikkailut", jolle vaka-

sodan aikana ja sillä kapitalistien "isänmaan" puolustusretkellä saanut myrkykkaansa, joka oli aiheuttanut sen miksi ei hän tiedä itsestään. Kukaan julaisti tietenkin siksi, jos joku olisi tuntenut ja tullut perimään, että yhteiskunnan tukipylväät olisivat päässeet edesvastuullisesta holhoajan asemasta. Hänkin oli vaan yksi miljoonista kapitalistisen yhteiskunnan kukkaisuista.

Kun me kuljemme edelleen ulos kaupungista ja saavumme maanviljelijöihin (farmaarien) kylään, niin taaskin näemme suurta epäjohtomukaisuutta, asumattomia taloja ympäröivä joka puolella ja asutuksen puutteesta muutamia aivan kokoon luhistuneena, kuin myöskin asuttavassa kunnossa olevia, joissa työlliset eläisivät pois tiheensä, jos ne annettaisiin asuttavaksi edes kohtuullista vuokraa vastaan, vaan ei puhuttakaan vuokrasta, mutta ostaa saa kalliista hinnasta. Mitä kunnallista kannattaa antaa ennemminkin määrittä ja luhistua kokoon, kuin antaa asuttavaksi, vaikkapa vuokrallekin, sillä työllisillä harvoita, vallankin kuin sattuu olemaan perheitä, on säästössä mitään ukkopuolella "vatsan", jolla voisi lunastaa kalliishintaisia maapaloja. Tämökin vain pieni, huomiota herättävä nurinkurisuus nykyisestä järjestyksestä. Suurkaupungeissa on monia perheitä, jolla puuttuu kunnollisia asuntoja kun vallitsee asuttopula ja ulkona kaupungista taloja ilman asujamia, vallitsee siis asuttopula. Eikö olisi siis aika työllisten ruveta järjestämään asioita, enempi järjestelmällisesti?

Kiertävä.

TERVE MAAILMAN SUURIN TAISTO!

Nouse työmie, joka maan mahtiasi valtaamaan!
Nouse vanha, nouse nuori!
Heitä arkisuuden kuori!
Tartu taistomiekkan kahvaan!
Astu rintamaamme vahvaan!
Jo laulu soi,
Se toivon toi,
Jo tuhannet ne yössä herää
ja yhä uutta voimaa kerää.

Nouse työmie, joka maan!
Aika rientää joutuisaan.
Onnen pyörä rasahtaa.
Koko maailma vavahtaa.
Oisko tullut vallan hetki,
työlläisjärjain voiton hetki?
Kuulu kahteen kalskahdusta,
Kuulu miekkain kilahdusta.

Nouse Etelä ja Pohja.
Itä rohkein ottein ohjaa
Lännen rantaa kohden kansat,
tahtoin murtaa rahan ansat.
Lännen kansa, riennä, riennä!
Suomalaiset, joukko piennä
innollansa lisääpi
taisto — armeijaamme!

Terve maailman suurin taisto!
Terve luja työlläisvaisto!
Idässä jo koittaa koi.
Työlläismarssi korkein soi.

Moskovassa

Elvira Willman.

vimpienkin ihmisten vastoin tahtonsa täytyi nauraa. Mutta esittäjät olivatkin päässeet oikean huvinäytelmän vahtiin, jota todistaa sekin seikka, että Dik-polkka tällä kerralla sai eräältä koulutytöltä oikean suukosen, jota hän ei ollut onnistunut saamaan vielä siihen asti, vaikka kahdesti ennen oli jo osaan näytellyt Astoriassa.

Niin yhteisillä voimilla valmistettu nautintorikas kolmipäiväinen juhla päättyi ohjelman loputtua yleiseen karkeloon, jossa paitsi yleisöä usea juhlatoimikunnan jäsenkin vielä, vaikka ruumillisesti väsyneenä, mutta mieleltään virkistyneenä pyörähteli.

Innostusta, uskoa ja varmuutta asiaamme edistämiseksi sai varmaankin jokainen mukana ollut.

Yksi joukosta.

ORJUDESTA VAPAUTEEN

Kirj. Helmi Mattson.

Mikä on elämän todellinen tarkoitus? Mihin kaikki tähtää? Missä lieene kehityksen huippu? Tällaisia kysymyksiä usein syntyy aivoihimme.

Ajatuksemme silloin siirtyy ihmiskunnan historiaan, rientää aivan sen kehtoon, kiittää kaukaisille esihistoriallisille ajoille. Ottaa varsinaisen lähtökohdan sieltä, minne tie jo todisteluineen on ehtinyt tunkeutua. Ajatusvirta kiertää ensin läpi metsä- ja raakalajakaudesta.

Ihmiskunnan lapsuusajoina ihmiset olivat tasa-arvoisia. Taistelu kohdistui mahtavaa luontoa vastaan, metsän pedot olivat julmia vihollisia, olemassaolon taistelu oli ankaraa. Mutta ihmisten kesken ei taisteltu tunnettu, ei ollut orja eikä orjavoutta, ei piiskureita eikä piiskattavia. Laumoissa kuljettiin, sillä siten oli helpompi taistella vaaroja vastaan. Vahvempat ja kokenemmat

Johtivat lauman johtajiksi taitavuuksensa perusteella. Nämä johtajat kahlivat viihellen valtaa ja alistavat joukkonsa tahtonsa alle. Saalista jaetuessa annetaan "johtajalle" — päällikölle — paras osa saalista. Omaisuuden kasautuessa päälliköiden ja heidän suostuksensa kääntä, syntyy luokakerroitus. Ihmiskunnan kaunis tasa-arvoisuus ja lapsuusajoina orjuuden muodostumisen kautta turmelutun. Häirettömästi orjuudesta puhuvat tuhansia vuosia seisonet Egyptin pyramidit, samaa todistaa kuuluisa Kiinan muuri ja yhä äärettömästi ihmisen voimaa tuhausta on käytetty monia muinaisten kunninkaiden ja faraojen muistomerkkeihin. Sen ajan hallitsijat olivat oikeita tyrannia ja orjavoutta tavattoman taitavia piiskureita. Orjien hikipisarolla kastuivat kukset pyramidit, joihin ypeät Egyptin hallitsijat nimensä piirsivät.

Jos pysähdymme ihallemaan Kreikan ihania taideilmiöitä, joita vielä nykyäänkin pidetään kauneuden pohjana ja esikuvana, tunnemme sielläkin saman orjuuden ilmeen tuoksun. Orjan hiki- ja verivirtain päällä kaikki entisikään ihannus seiso. Orjan työ oli se kuluakivi, jolla koko sen ajan yhteiskunta lepäsi. Kreikan vapaalla kansalaisella ei ollut elämän huolia, sillä lukuisat orjat valmistivat kaiken, mitä talossa tarvittiin. Orjat olivat jossain suhteessa eri arvoisia. Isäntää persoonallisesti palvelevat — ylellisyys orjat voimme sanoa — olivat tavallisesti paremmassa asemassa kuin muut taloudessa tarvittavat työmurahaiset. Mutta kaikista huolimatta orja oli orja siluineen ja ruumiineen. Kaikki se kauneus ja elämän ilo, jota muinais-kreikkalaisessa yhteiskunnassa ihailtiin, koski vain pientä murto-osaa ihmisistä. Suurin joukko oli työnnetty pois elämän pöydästä paimaan armouruja, vaikka heidän hartioilleen koko yhteiskunta nojasi. Mutta orjuus oli jo silloin imeytynyt vertiin niin lujasti, että vapautta ei osannut orja tuskin kaivata.

Talteiltoja eri aloilla syntyi Kreikan vapaassa luokassa. Suuria ajattelijoita kasvatti myös Kreikka silloin. Tunneimme Platon, Sokraten, Aristoteleen y. m., jotka tekivät työtä ajattelun vainoilla. Plato näki silloisen yhteiskunnan sopimattoman järjestyksen, mutta hänkään ei maininnut mitään orjaluokan vapauttamisesta, alempi luokka jäi kokonaan hänen huomionsa ulkopuolelle. Platon mielikuva ihannevaltio, josta paljon puhutaan, on kuitenkin ensimmäinen ajattelun vapaampi tuulahdus silloisessa maailmassa, ja nykyaikaisilla tutkijoilla on hänen opeissaan paljon mielenkintoista.

Kreikan kansa jäi taiteineen, filosofineen ja niiden kaikkien pystyssä pitäjineen ja ajatus siirtyi roomalaiseen maailmaan. Siellä on alatuokalla vastassa samat orjuuden kah-

leet. Touhun ja toimen ihmisiä olivat roomalaiset, paljon vilhemmälle jät elämän taiteellinen ja tieteellinen puoli kuin edelläkerrotun kansan keskuudessa. Roomalaiset olivat suuria ristiäjiä, ja se ei kohdistunut yksinomaan orjaluokan työn riis-läimiseen, vaan toisten kansojen omal-sunteen ja henkeen. Mikään ei ollut mitään roomalaisen rinnalla. Viel-raita kansoilta ryöstetty omaisuuden ympärillä häirivät Rooman risti-läisudet mielmämäärin, niin kauan kun saalista riitti. Mutta se tuhlaus ja ylellisyys, jota voitiin harjoittaa toisten kansojen ryöstön turvin, ei voinut ijtä kestää. Rooman maailman valta rappentui. Orjain työ ei riittänyt ja muut tulolähteet loppuivat, voitokkaita sotia ei ijtä voitu jatkaa. Orjien asema kiristyi äärettömästi. Rooman orjakansa ymmärsi kapinoida, mutta hirveästi he taistelussaan hävisivät.

Sisällässä nautittiin tuhansittain orjia teitten varsilla ristipulhin ja suuressa Spartacus-nimisen orjan johtamassa kapinassa menetettiin kymmeniä tuhansia orjia. Kuusituhatta ristin puuta pystytettiin yhdellä kertaa Roomasta Capuaan menevän tien Via Appian varrelle. Ristiäjiä oli suuri nautinto nähdä orjien tuski-saan klemurtelevan.

Orjat eivät nähneet maailmassa enää mitään pelastuksen tietä siitä kauheudesta, johon heidät oli syöty. Siltä syystä oli Palestiinasta ko-toisin olevalla kristinopilla hyvä maaperä roomalaisten orjien keskuudessa. Rappautunut yllinäkkin oli saanut maailmasta niin täydelliset nau-tinnot, että mitään untuden viehätystä ei ollut enää millään. Siltä syystä rikkaiden luokka oli jossain määrin taipuvainen uuteen oppiin. Se antoi elämälle uutta sisältöä.

Germaaniin hurjat joukot murskasivat roomalaisen maailman vallan. Mutta orjuus ei maailmasta vielä-kään loppunut. Se vain muutti muotoa. Läänityslaitos astui roomalaisen vallan kiristyksen tilalle. Läänityslaitos herrain luokka eli toisten työllä. Kesklajan feodaalruhtinas tai maaparoni oli nyt komentajana ja osasi kyl-lin hyvin valtaansa näyttää. Työtä tekevä talonpoika sai maapalstaan maksaa niin suuret verot, että ei sinkaan joutanut laiskotella. Jos ei mitään muuta enää ihannetta keksinyt veroksi, käski hän talonpojan tappaa sammakoita linnun lamasta, otteivät sammakot voisi häiritä linnunrouvan unta. Kaikesta mitä vero-kin voitiin keksyä, määrittäin silloin. Talonpojan morsiamenkin oli linnunherralla oikeus kaifota ensimmäisenä häilyöniä. Kaiftoa kesklajan vallitsi talonpoikain ja linnunherraon välillä kova taistelu. Kesklaike oli maao-ruuden kauheata alkua. Katolinen kirkko teki parastaan kansan pimä-tämisessä, mutta toiselta puolen sillä oli omat ansionsa pimeinä kesklai-kana. Palestiinasta tullut alkukristin-tillinen oppi oli jo ennättänyt mut-tua kokonaan toiseksi. Hengellisten herrain valta kilpaili maallisen val-lan kanssa. Molemmat pitivät talon-polkkaa kahleissa. Kautta pimeinä aikojen kilri kuitenkin ihmisielissä vapauden kaipuu, joka sai ilmaisu-muotonsa erilaisina uskonnollisina seuroina ja yhdistyksinä. Oli silloin-kin kapinoivia ihmishenkä, jotka ei-vät uskoneet maailmanjärjestyksestä oi-keaksi. He uhrasivat elämänsä va-pauden alttarille.

Amerikan löytö ja n. s. uudet kek-sinnöt muuttivat taas elämän jär-jestyksestä. Ihmisten näköpiiri avartui, liike-elämä vilkastui ja syntyi teollis-tä.

Maaorjat yrkivät vapautteen, muut-tuivat teollisuusorjiksi nousevalle, ää-rettömästi ahmaalle ja tavattomasti rikastuvalle, porvaristoille. Se oli rie-mukasta kapitalismin nonsukaatta.